

Leefbare steden

wat werkt, wat werkt ~~niet~~.

Bouwen aan groeikracht in kwetsbare wijken.

Conclusies voor:

- » een waardevolle aanpak
- » in kwetsbare wijken
- » met fantastische mensen

Een samenwerking van:

colours of
impact

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	6
Kwetsbare wijken	6
Fantastische mensen	6
Waardevolle wijkaanpak: bouwen aan groeikracht	7
Verantwoording	7
Tom Keek	7
Kernboodschap	8
Vijf transities naar een leefbare stad:	
1. Slimmer	9
Leiderschap en regie op het slimmer organiseren van op zich goede initiatieven	9
Dit vraagt om nieuwe leiders. Leiders die;	10
De menselijke maat durven te hanteren	10
Over de grenzen van je beleidsdomein en organisatie kijken	11
Lef hebben om te investeren in preventie en vroegsignalering	11
Vertrouwen stellen in nieuwe lokale initiatieven en daarbij actief willen aansluiten	12
2. Impactvol	13
Zet impact, effect en het complete plaatje centraal bij het inzetten van overheidsgeld	13
Meer ruimte voor de wijkwerker om met de menselijke maat en het complete plaatje te kunnen werken	14
Heroverwegen van de taakverdeling: wijkgericht wat kan, centrale stad wat moet	15
Stop met mooie doekjes voor het bloeden en versterk de wijk	15
Ontschotten van de sectorale geldpotjes	16
3. Bundelen	17
Naar één integraal luisterloket voor de wijk	17
De volgende criteria voor succes stellen wij met onze partners voor:	17
4. Focus	19
Focus op groeikracht en veerkracht in de wijk en dat dan volhouden	19
Werk aan eigenaarschap (leer ze vissen) en haal de wijk uit slachtofferschap	20
Koester de initiatieven in de wijk en laat ze innoveren	20
Ontzorg de wijkinitiatieven	22
Good practice:	22
5. Samen	23
Wijkalliantie integraal werken in kwetsbare wijken MET fantastische mensen.	23
wat	24
wie	24
hoe	24
Onderzoeksaanbevelingen	26
1..... Pilots luisterloket	26
2..... Follow the money, analyse en herschikken	26
3..... Taskforce wijkaanpak	26
4..... Pilots wijkinnovatiebedrijf	26
5..... Effectiviteit van de wijkaanpak, lerend leren	27
6..... “Mens wat woon je” scorekaart	27
7..... Coherente wet- en regelgeving	27
8..... Economie van de wijk	27

Colofon Januari 2021

Dit is een uitgave van:
Veranderbureau Keek-Your-Change B.V. en de stichting Colours of Impact

In opdracht van:
Ministerie van BZK (Interbestuurlijk Programma Leefbaarheid en Veiligheid)

Eindredactie:
**Tom Keek – www.linkedin.com/in/tomkeek
Samen met 60 idee-generators uit Den Haag en Rotterdam**

Voor meer informatie: create@coloursofimpact.nl of 06 251 58 790

Ontwerp en realisatie:
Jesse Versloot

Voorwoord

‘Bouwen aan groeikracht in kwetsbare wijken’

Den Haag. De stad van vrede en recht, van duinen en de zee, maar bovenal een stad van de bewoners. Elke Hagenaar of Hagenees verdient het om gezien en gehoord te worden. Een stad bouw je met mensen en het is krachtig om iedereen daarin een plek te geven.

Toch gaat het niet overal goed. In een aantal wijken is er sprake van complexe problematiek. Onder andere in Zuidwest, Laak, Schilderswijk en Transvaal wonen relatief veel mensen die te maken hebben met werkloosheid, armoede, onderwijsachterstanden, schulden, criminaliteit en overlast.

Dit zorgt voor een tweedeling in de stad, tussen de meer welvarende wijken op het zand en de kwetsbare wijken op het veen (of andersom?). Maar waar veel meer oog voor moet komen, zijn de kansen, de parels en de kracht van de mensen in die kwetsbare wijken. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze talenten, potenties en tal van initiatieven beter tot zijn recht komen?

In Den Haag Zuidwest willen we investeren in onze bewoners door werk te maken van een waarde-creërende wijkaanpak, om zo te bouwen aan de groeikracht van de mensen in de wijken. Een brede aanpak en langdurig commitment is daarvoor nodig! We moeten het brede plaatje bezien, welke elementen bepalen de kwaliteit van de leefomgeving, vanuit het sociale en fysieke domein? Hoe kunnen die elkaar kunnen versterken? En hoe kunnen die verbonden worden?

Anders gezegd: we zetten de mensen in de wijk centraal en kijken wat nodig is om bewoners veerkrachtiger te maken, perspectief te bieden, maar bovenal ruimte te bieden om gelukkig en gezond te kunnen leven. In Zuidwest willen we dit gaan doen door een breed programma op te tuigen, samen met allianties uit de wijk. We zetten in op onderwijs, werk, leefbaarheid, veiligheid, gezondheid, een goede kwalitatieve woonomgeving en sociale samenhang. Hiervoor is een brede integrale visie nodig, waarin we laten zien hoe we de toekomst van Zuidwest voor ons zien. We willen dat Zuidwest weer een gebied is waar mensen perspectief en hoop en geloof in de toekomst hebben. Zuidwest transformeert tot een vernieuwd en eigentijds deel van de stad, waar mensen met verschillende achtergronden graag wonen en werken. En waar ze zich kunnen ontwikkelen en bewoners een veiliger en aantrekkelijker woonomgeving krijgen. Daarmee creëren we van een fundament voor de vernieuwing van Den Haag Zuidwest.

Om dit alles te bereiken is durf, leiderschap en regie nodig vanuit de gemeente. Essentieel hierbij is een sterke verbinding en samenwerking met de mensen in de wijk en de professionals in de frontlinie. Dus leiderschap met oog voor de menselijke maat, waar ruimte wordt gegeven aan de rijkdom aan diversiteit en talenten in de wijk. Het is belangrijk vertrouwen op te bouwen, te luisteren naar wat er echt speelt en te investeren in preventie en voorkomen van problemen. Parels in de wijk ruimte geven en ontzorgen, minder regels, maar ook duidelijke grenzen en afspraken. Een pilot van een wijkinnovatiebedrijf kan hierbij helpen, dus die willen we graag integreren in het Programma Zuidwest. Samen gaan we ervoor.

Zuidwest op z'n best!

Martijn Balster

Wethouder Wonen Wijken Welzijn

Inleiding

Veerkracht in de wijk #hoedan

Kwetsbare wijken

Ja er zijn heel wat kwetsbare wijken. Wijken waar de problemen zich opstapelen: waaronder armoede, gezondheidsachterstanden, (ondermijnende) criminaliteit, verwarde personen, verslaving, geweld achter de voordeur, uitbuiting, nieuwe slavernij, onderwijsachterstanden, tochtige en beschimmelde woningen, rattenproblemen, uitzichtloosheid, eenzaamheid, wantrouwen en angst. Uit de interviews met de wijkwerkers die we medio 2020 hebben gehouden blijkt dat ze er dagelijks mee te maken hebben (zie hiervoor het verkennende essay 'Leefbare steden' augustus 2020). En de Coronacrisis vergroot dit probleem nog eens in omvang en in ernst.

Fantastische mensen

Maar wat we ook zien is dat de wijkwerkers op een geweldige manier de potentie en de talenten van de inwoners van deze wijken weten te activeren en zo mensen weer tot bloei laten komen. De meeste mensen willen en kunnen zich zelf redden, is ook de conclusie van de Nationale Ombudsman, Reinier van Zutphen.

We spreken daarom liever over kwetsbare wijken met fantastische mensen dan over kwetsbare mensen. Want als het er op aan komt zijn het deze fantastische mensen in deze kwetsbare wijken die het verschil maken.

We horen veel verhalen van jongeren die met steun van de wijkwerkers zoals leerkrachten, rolmodellen, wijkagenten en ouders weer perspectief zien en op hun beurt weer een rolmodel worden voor andere jongeren. We zien alleenstaande moeders die door de talentgerichte aanpak in staat zijn duurzaam uit de armoede te komen. We zien moeders die actief worden in hun netwerk en zo het taboe doorbreken van verborgen armoede, huiselijk geweld en ongezond leven. We zien ouderen die met elkaar de eenzaamheid doorbreken in de buurttuin en door samen te eten in het huis van de wijk.

En natuurlijk de wijkwerkers die we ook fantastisch noemen. De welzijnswerkers, sociale ondernemers, de leerkrachten, de jongerenwerkers, de wijkagent, de maatschappelijk werkers en de zorgmedewerkers die zich met ziel en zaligheid inzetten om mensen weer perspectief te geven.

Waardevolle wijkaanpak: bouwen aan groeikracht

Maar toch! Er is een wereld te winnen. Ondanks de over elkaar heen buitende initiatieven om op deelonderwerpen succes te boeken voor bijvoorbeeld minder armoede, gezondere mensen, aanpak van criminaliteit, ondersteuning in de opvoeding, etc. zijn de resultaten beperkt. Veelal omdat de bouwende overheid slechts een deelprobleem aan wil pakken. Niet alleen met het bouwen van woningen. Armoede is bijvoorbeeld niet alleen een tekort aan geld. Gelukkig ontstaan er steeds meer initiatieven waarbij ook over de grens van het eigen domein wordt gekeken. Bijvoorbeeld bij de intake van jonge moeders voor de zwangerschaps-begeleiding wordt door het NCJ ook gekeken naar armoede. Jongeren die overlast veroorzaken worden niet alleen op strafbare feiten aangesproken, maar worden door rolmodellen geholpen het beste van zichzelf naar boven te halen met coaching, een opleiding of stage. Dit gebeurt veelal in de wijk. De groeikracht van de wijk is passende oplossingen te vinden met de mensen en voor het hele spectrum aan leefgebieden. Mensen willen over het algemeen zelf werken aan het verbeteren van hun situatie, maar raken verstrikt in het doolhof aan regels en loketten.

Verantwoording

Het interbestuurlijk programma 'Leefbaarheid en veiligheid' van het ministerie van BZK heeft opdracht gegeven om vanuit de ervaring van de partners van de Stichting Colours of Impact in Den Haag en Rotterdam een essay te schrijven met het oog op nieuwe overheidsinterventies voor leefbare steden en veerkrachtige wijken.

Ik heb op basis van een interviewronde langs de partners in augustus 2020 eerst een verkennend essay geschreven over de rauwe werkelijkheid en beleving van wijkwerkers. Op basis van dit essay heb ik in september vier werkateliers georganiseerd met wijkwerkers, drie in Den Haag en één in Rotterdam, om het net op te halen welke overheidsinterventies prioriteit verdienen. Dit heeft een schat aan inzichten opgeleverd, waarna ik de breinaald heb gestoken door deze opbrengst. Dit heeft geleid tot het voorliggend advies. In de verwachting dat ik hiermee inspirerend ben voor iedereen die voor de wijk een warm hart draagt, soms een beetje schurend, om hun nek uit te steken. Veel leesplezier en daag me gerust uit om in dialoog te gaan.

Tom Keek

Projectleider Leefbare Wijken en Steden,
Directeur Keek Your Change &
Directeur Stichting Colours of Impact

Kernboodschap: bouwen aan groeikracht

Wij zien de grootste winst, wanneer de volgende **vijf transities voor een leefbare stad** in gang worden gezet. En per transitie doen we één voorstel om deze transitie te activeren:

- 1. Slimmer:** leiderschap en regie op het slimmer organiseren van op zich goede initiatieven;
Activeren door een taskforce nieuwe wijkaanpak te starten om integrale wijkoplossingen te initiëren en door te pakken
- 2. Impactvol:** impact, effect en het complete plaatje centraal bij het inzetten van overheidsgeld;
Activeren door wijkwerkers meer macht te geven het complete plaatje te maken door het ontschotten van budget
- 3. Bundelen:** in één integraal luisterloket voor de wijk;
Activeren door pilots te starten voor een luisterloket in de wijk
- 4. Focus:** op groeikracht en veerkracht in de wijk en dat dan volhouden;
Activeren door pilots te starten voor een wijkinnovatiebedrijf en een brede wijkalliantie
- 5. Samen:** wijkalliantie integraal werken in kwetsbare wijken MET fantastische mensen.
Activeren door een brede wijkalliantie te starten

Vijf transities naar een leefbare stad:

1. Slimmer

Leiderschap en regie op het slimmer organiseren van op zich goede initiatieven

Het kan slimmer. De overheid werkt nu nog te veel volgens het pashokjes-model. Voor elk probleem een eigen pashokje met een beperkt keuze aan kleding en maten. Maar wanneer het om mensen gaat, zijn alle leefgebieden in beeld en die werken op elkaar in. Het helpt niet wanneer voor elk deelprobleem mensen zich moeten wurmen in een pak van sectorale bureaucratie en te krappe regelgeving. Op zich zijn alle pashokjes met de beste bedoelingen gemaakt, maar het kan slimmer met een groter effect. Om uit de optocht van initiatieven te stappen is nieuw leiderschap nodig. Leiderschap met oog voor de menselijke maat. In de wijk kun je laagdrempelig en met inzicht in het samengestelde probleem van een bewoner met hem/haar een passende oplossing zoeken. Soms werkt het gewoon beter wanneer iemand beschermd wordt tegen de stress van schuldeisers en zo weer met vertrouwen kan gaan bouwen aan een toekomst met een inkomen op basis van talenten en mogelijkheden.

'Streng liefhebben' wordt daarmee de focus van het wijkgericht optreden dat Den Haag en de gemeenten volgens Pieter Tops nu uit de mottenballen aan het halen zijn. 'Je combineert daarbij een algemeen perspectief, zoals het Nationaal Programma Rotterdam Zuid doet met werk, huis en school, met op de persoon toegesneden programma's. Je bent barmhartig en je stelt grenzen. De bestrijding van drugscriminaliteit is daarmee ook een vorm van sociaal beleid, want je moet de alternatieve aantrekkingskracht van de drugswereld wegnemen.'

Dit vraagt om nieuwe leiders. Leiders die;

- de menselijke maat durven te hanteren
- over de grenzen van hun beleidsdomein en organisatie kijken;
- lef hebben om te investeren in preventie en vroegsignalering;
- vertrouwen stellen in nieuwe lokale initiatieven en daarbij actief willen aansluiten

Om te komen tot slimmere oplossingen in het sociale domein stellen we een breed samengesteld **taskforce nieuwe wijkaanpak** voor die in de wijk de integrale aanpak gaat initiëren en doorpakken.

De menselijke maat durven te hanteren

Iedereen is het er over eens, de menselijke maat moet de norm zijn! Maar het vraagt leiderschap om je daarvoor in te zetten. In de wijk werken de wijkwerkers hard om jongeren weer perspectief op een baan te geven, mensen met schulden duurzaam uit de armoede te begeleiden, kinderen even te laten ontsnappen uit de stress van armoede of ruzie en moeders vanuit hun talent te laten opbloeien naar een baan of eigen bedrijf. Daar is de menselijke maat nog aanwezig. Wat zou het mooi en slim zijn wanneer leiders gaan bouwen op die menselijke maat in de wijk en de regels en plichten gaan vouwen ten dienste van de mens.

Werkateliërs aan het woord:

- » Regel ruimte door kennis, netwerken, mensen en geld
- » Vertrouw de #wijkwerker en geef hem de ruimte: Dankzij! Bouw aan vertrouwen, doe wat je belooft, belooft niet wat je niet kan.
- » Verweef overheid – professionals – burgers in initiatieven
- » Verminder administratieve lasten op activiteiten i.p.v. de bedoeling

Iedereen maakt wel eens een fout. Maar dat maakt je nog geen fraudeur. Want tussen alle procedures, regels en formulieren, is het belangrijkste dat de mens centraal staat. Daarom wil ik meer ruimte voor de menselijke maat in de sociale zekerheidswetgeving: Beter verschil maken tussen opzet en ongeluk. Meer maatwerk als het toch misgaat. Streng zijn waar nodig, zacht waar het kan.

— *Bas van 't Wout, staatssecretaris van SZW*

Over de grenzen van je beleidsdomein en organisatie kijken

De klus waarvoor je bent aangenomen vraagt alle tijd. Alleen al interventies bedenken op jouw beleidsveld, waarmee je meetbaar resultaat boekt is al een gotspe. En dan ook nog eens verbinding leggen met 'aanpalende beleidsdomeinen' is voor veel leiders te veel gevraagd. Leiders die hun prioriteit willen verleggen naar een maximaal effect op de samenhangende leefgebieden en daarvoor synergie zoeken met andere beleidsvelden gaan langzamer, maar bereiken uiteindelijk meer. Alleen gaan je nu eenmaal sneller, samen bereik je meer.

De wijk is de ideale plek om te toetsen en testen of je beleidsvoorstellen wel het beoogde effect hebben. Daarvoor is het van belang aan het begin van een beleidsproces samen te werken met ervaringsdeskundigen en wijkwerkers.

Werkateliërs aan het woord:

- » Het geweld van de sectorale beleidskokers en de politieke aandacht ervoor hindert een effectieve wijkaanpak

Lef hebben om te investeren in preventie en vroegsignalering

Het is beter te voorkomen dan te genezen. Echter preventie en vroegsignalering krijgt nog steeds te weinig aandacht ten opzichte van de repressie. Op één of andere manier is het minder goed zichtbaar wat het de samenleving oplevert. Voor het aanpakken van schulden, ziekte en baanloosheid is bijna onbeperkt geld beschikbaar. Geld om het te voorkomen is beperkt beschikbaar. Ook hier gaat het om leiderschap in het vinden van een juiste balans. De zorgverzekeraars en de overheid gaan gelukkig steeds meer aandacht geven aan preventie, zoals gezond eten en bewegen. In de schuldenindustrie komen steeds meer initiatieven om groeiende schulden bespreekbaar te maken en op maat een uitweg te vinden.

Wanneer leiders het gesprek willen aangaan en de verbinding willen leggen met alle ketenpartners, kan er een nieuwe balans ontstaan in preventie en repressie. Ook hier zijn de wijkwerkers een cruciale schakel. Zij zien de samenhang van problemen en kunnen inspireren om de preventie en vroegsignalering beter te organiseren.

Werkateliërs aan het woord:

- » Verbindingen op straat niveau stimuleren via socials
- » Jongeren participatie projecten
- » Steun en stimuleer MBO projecten in de wijk, waar jongeren de beste versie van zichzelf ontplooiën.
- » Stagehuis in Den Haag van STEK is een beste practice
- » Convey Foundation werkt met ervaringsdeskundigen voor jongeren in Den Haag
- » Stevige ontwikkeling van jongeren die de wijk ontgroeien
- » Continuïteit, meer dan één jaar financieren, langdurige inzet nodig
- » Oplossend vermogen, tijdig ingrijpen

- » Tijd voor persoonlijke aandacht, coaching
- » Belonen van actieve jongeren
- » Afrekenen op kwaliteit en niet alleen op aantallen
- » Vooroordelen wegwerken
- » Preventie en vroegsignalering
- » Opvoeden is meer dan voeding – onderdak – onderwijs.
- » Kinderen en jongeren groeien op met stress (armoede, gebroken gezinnen en uitzichtloosheid)
- » Investeer in talenten en kansen, haal het beste naar boven
- » Investeer in ouders
- » Werk naar nieuwe rolmodellen
- » Bij succes promoveren tot betaalde baan
- » Uit de slachtofferrol, bewust worden van eigen wensen
- » Scholieren begeleiden met soepele overgang van PO naar VO
- » Maak van jongeren leiders
- » Horizon verbreden
- » Levensloopbenadering
- » Geef ze verantwoordelijkheid voor hun wijk en ondersteun ze in hun initiatieven

Vertrouwen stellen in nieuwe lokale initiatieven en daarbij actief willen aansluiten

Helaas blijken veel lokale initiatieven na een jaar of twee te stranden, terwijl ze effectief zijn, veel waardering oogsten in de wijk en redelijk goedkoop. Meestal heeft dit te maken met steeds strakkere regelgeving of de ambtelijke overtuiging dat initiatieven van de centrale stad zelf de enige oplossing is. De waarde van lokale initiatieven is dat zij een netwerk van inwoners aanboren, waar de gemeente of door hen ingekochte professionals, niet bij komen. Lokale initiatieven zijn laagdrempelig en komen zo makkelijker achter de voordeur. Zij zien bijvoorbeeld eerder de verborgen armoede, huiselijk geweld, zorgbehoefte

en eenzaamheid in de wijk. Leiders met lef durven de meerwaarde van dit soort lokale initiatieven te erkennen, te verdedigen dat dit een belangrijke aanvulling is op het gemeentelijke aanbod en spannen zich in om de impact van het initiatief te vergroten.

Werkateliërs aan het woord:

- » Ogen en oren in de wijk niet als last zien
- » Wel bemoeienis overheid maar geef ruimte
- » Leg verantwoordelijkheden in de wijk en de organisaties in de wijk
- » Verstrek de parels van de wijk, laat beleidsregels los
- » Minder regels meer
- » Communiceer en informeer en laat de wijkbewoners uitrollen
- » Haal de kwaliteit van de wijk naar boven
- » Een idee dat niet gelijk werkt kan ook waardevol zijn, geef het een kans
- » Wijkmaatwerk
- » Samenwerken in het kansen pakken en begin met bemoeien vanuit de overheid
- » Overheid neemt initiatief (laat je tanden zien bij foute horeca of witwassen) , maar laat op tijd los. Maak overheidsparticipatie de norm.

2. Impactvol

Zet impact, effect en het complete plaatje centraal bij het inzetten van overheidsgeld

Er is te fors bezuinigd in het sociale domein. Daarover zijn we het eigenlijk wel eens. Kwetsbare wijken komen nu als eerste in het gedrang en door de coronacrisis vergroot het probleem zich ook nog eens. Echter het is te eenvoudig om alleen maar meer geld te vragen. Er gaat nog steeds veel geld om in het sociale en zorgdomein. Maar dat geld is versnipperd, schiet z'n doel voorbij of wordt besteed aan enkelvoudige problemen, zonder het hele plaatje in beeld te hebben.

'We zijn in de zorg niet handig bezig omdat we verkokerd werken', legt wethouder Marijn van Ballegooijen (werk en inkomen, zorg, PvdA) uit. 'Voor psychiatrische ondersteuning is zoveel meer nodig dan alleen medicatie en therapie. Maar hier komt de ironie: we vinden het volstrekt normaal om honderden, duizenden euro's aan medicatie uit te geven - maar dan heeft iemand misschien vijfduizend euro schuld, en dan is de oplossing vaak ver weg. Hoe logisch zou het zijn als we in de toekomst van het begin af aan kijken naar het hele plaatje?'

Hoe kunnen we bijvoorbeeld het systeem waarbij we 17 miljard per jaar uitgeven in de schuldenfabriek van Nederland om 300 miljoen per jaar te innen aanpassen. Hoe kunnen we de vele tientallen miljarden die we besteden aan de gezondheidsschade die we oplopen ombuigen naar het voorkomen ervan. Hoe kunnen we projecten om mensen zo snel mogelijk naar een baan te begeleiden, omzetten naar initiatieven waardoor mensen een blijvende baan vinden die beter bij hun past. Hoe kunnen we jongeren een passende opleiding of stage aanbieden, die hen een perspectievolle toekomst geeft in plaats ze te dwingen in het bestaande schoolsysteem te persen.

Hierbij draait het om de vraag of het huidige stelsel/systeem van sociaal interveniëren wel effectief is om tot de beoogde impact of het bedoelde effect te komen. Er is een flinke storm nodig in het sociale domein, waar de menselijke maat en het complete plaatje weer centraal komt te staan.

Daarom stellen we voor om nieuwe principes te hanteren bij het sociaal interveniëren:

- » meer ruimte voor de wijkwerker om met de menselijke maat en het complete plaatje te kunnen werken;
- » heroverwegen van de taakverdeling: wijkgericht wat kan, centrale stad wat moet;
- » stop met mooie doekjes voor het bloeden en versterk de wijk;
- » ontschotten van de sectorale geldpotjes

Werkateliers aan het woord:

- » De eerste vraag: Wat heb jij nodig? Ondersteunen en faciliteren nieuwe initiatieven, laat ze schitteren
- » Mensen tot bloei laten komen
- » Snel en passend aanbod creëren, niet wachten op langjarige beleidsbesluiten
- » Ga uit van de leefwereld van mensen en spreek mensen aan als mens (niet als probleem)
- » A-typische ambtenaren nodig, 'tweebenige' professionals (overheid en veld)
- » Eerste vraag: wat maakt je gelukkig, 2e vraag wat heb je daarvoor nodig
- » Laat wijknetwerkers vooral de verbinding tussen gemeente en initiatiefnemer
- » Investeer in de eigen aanwas
- » Welzijnswerk is ondergewaardeerd
- » Informeel leider/werker komt voort uit de wijk
- » Pas de spelregels aan, zodat wijkwerkers kunnen werken aan het complete plaatje
- » Bouw op je frontliniewerkers

Meer ruimte voor de wijkwerker om met de menselijke maat en het complete plaatje te kunnen werken

Wijkwerkers zijn op dit moment met handen en voeten gebonden aan een veelheid aan sectorale landelijke regelgeving. En die is ook nog eens erg ingewikkeld. Veel uitzonderingsregels zijn niet eens bekend.

We hebben het zo erg ingewikkeld gemaakt in dit land, dat gemeenten en dus ook de wijkwerkers niet de ruimte vinden om passende interventies te ontwerpen, die een bewoner duurzaam helpt.

Er wordt gelukkig al geëxperimenteerd met maatwerkoplossingen. Maar wat zou het mooi zijn, wanneer aan elke landelijke sociale wet een 'impactartikel' wordt toegevoegd, waarbij het complete plaatje en de impact centraal staan. In dit artikel wordt ruimte gegeven aan de wijkwerker om met het complete plaatje voor ogen een passende interventie samen te stellen. Om te borgen dat de persoonlijke band van professional en cliënt het beeld vertroebelt, moeten altijd twee wijkwerkers, zo nodig getoetst door een onafhankelijke derde, het besluit nemen.

Heroverwegen van de taakverdeling: wijkgericht wat kan, centrale stad wat moet

De wijkwerkers verbazen zich over de politieke daadkracht van de centrale stad en het rijk als het gaat om aanpakken van deelproblemen. Met voortvarendheid worden initiatieven genomen, echter zonder af te wegen of het effect in de wijk met hetzelfde geld niet veel groter kan zijn.

Het zou beter zijn wanneer we het principe gaan hanteren dat de wijk de primus inter pares is wanneer het gaat om zaken in de persoonlijke levenssfeer van mensen. Dan kunnen we er voor zorgen dat de wijkwerkers nieuwe initiatieven mogen overrulen met voorstellen die meer impact hebben. Of tenminste in het voortraject betrokken worden en zo ook de wijk een rol te geven in het initiatief. Zeg maar een soort 'right to challenge' door de wijkwerkers.

De gemeente Den Haag heeft hierbij al belangrijke stappen gezet, door de ambtenaren van de centrale stad meer de wijk in te laten bewegen. Zodat ze meer inzicht krijgen en zich weten te verbinden met de wijkaanpak.

Stop met mooie doekjes voor het bloeden en versterk de wijk

Veel wijkwerkers storen zich aan de brede publiciteit die gegeven wordt aan landelijke of stedelijke initiatieven, die niet echt zoden aan de dijk zetten. Terwijl in de wijk de problemen zich verder opstapelen. Gelukkig blijkt de waarde van het wijkwerk steeds meer uit publicaties die aangeven dat er in de stadswijken talloze initiatieven zijn van wijkwerkers, betaald of vrijwillig, die het verschil maken in de levens van inwoners en hun gezinnen.

Werkateliërs aan het woord:

- » Open breken van het welzijnsveld: innovatie!
- » Niet lullen maar poetsen
- » Begin met bemoeien, maar richt je op groei in de wijk
- » Gebiedsgericht & onorthodox
- » Van Individuele naar collectieve aanpak/oplossingen
- » Niet steeds opnieuw het wiel uitvinden
- » Stuur op kwaliteit en meerjarige resultaten
- » Sturen op resultaat en financieren van leereffect

Werkateliërs aan het woord:

- » Frisse wind/storm nodig in het sociale domein, geef inwoners meer macht
- » Buurtbanen
- » Geef vrijwilligers het perspectief op een baan
- » Basisinkomen
- » Laat mensen groeien naar een betaalde functie in de wijk, werkniveau is belangrijker dan HBO
- » Belonen van vrijwilligers: stimuleren in investeren

Wanneer we een wijk versterken, door meer initiatieven in de wijk te ondersteunen met kennis en geld, ervaringsdeskundigen en andere vrijwilligers in de wijk te gaan opleiden tot een betaalde kracht in de wijk dan maak je een enorme slag. Zo blijken er heel wat jongerenwerkers die uit eigen ervaring

zich uit hun uitzichtloze situatie hebben opgewerkt in een eigen coach- of leerbedrijf zeer succesvol te zijn in het begeleiden van jongeren.

Moeders die een netwerk weten op te bouwen in een wijk met andere moeders blijken zeer effectief te zijn in het aanpakken van verborgen problemen achter de voordeur. Waarom help je hen niet te professionaliseren, verder te empoweren en financieel zelfstandig te worden. Maak ruimte voor buurtbanen, waarbij vrijwilligers met bewezen impact een betaalde baan krijgen om hun werk voort te zetten. De huidige betaalde wijkwerkers in het sociale domein vervullen bij het versterken van de wijk nu al een cruciale rol.

Ontschotten van de sectorale geldpotjes

De versnippering in sectorale potjes geld maakt het voor wijkwerkers extra moeilijk om passende en slimme voorzieningen te treffen die de bewoners in een kwetsbare wijk vooruit helpen. Dat steden ambtenaren hebben aangesteld die de verbinding moeten maken tussen wat in wijken leeft en wat nodig is naar de centrale beleidsafdelingen is veelzeggend. Zij besteden hun tijd om te lobbyen naar collega's om geld vrij te maken uit het centrale beleidsbudget. Veel gemeentelijke wijkwerkers geven aan dat het er op aan komt of je relatie op orde is met de centrale afdelingen.

Een groter ontschot budget voor de stadsdelen of wijken geeft hen de ruimte om passende voorzieningen te treffen. Geld is zo sturend in de gemeentelijke organisatie dat het kan helpen bij de cultuurverandering naar ontschot denken (opgave gericht en integraal werken) om een forse pot verbindingsgeld beschikbaar te stellen. Daar waar sectorale afdelingen initiatieven weten te verbinden met andere sectoren komt er meer geld beschikbaar voor het initiatief. En wat zou het mooi zijn wanneer de stadsdelen ook daar zeggenschap over krijgen.

Werkateliërs aan het woord:

- » Anders verdelen van het budget
- » Aanpakken rattenprobleem met de bewoners
- » Open voor nieuwe woonvormen
- » Heb het lef de randen van de regels op te zoeken
- » Meer speel-, beweeg-, ontspan en natuur-groen in de wijk om sociaal te verbinden en gezonder te leven
- » Zet het (maatschappelijk) vastgoed slim in
- » Verplicht vastgoedontwikkelaars ook te bouwen aan de sociale en groene functies van gebouwen in de wijk
- » Maak vastgoedeigenaren sociaal eigenaar van de buurt (plicht om ruimten beschikbaar te stellen, bijv, maatschappelijke functies op de begane grond van een appartementencomplex)
- » Aardgasvrij, klimaatbestendig en groene & gezonde leefomgeving zijn kansen voor een sociale en economische impuls in de wijk
- » Het begint bij goed wonen en wonen is meer dan stenen

3. Bundelen

Naar één integraal luisterloket voor de wijk

De oneindige reeks aan loketten en een doolhof van onbegrijpelijke bureaucratie aan regelgeving waar mensen in verdwalen zit een effectieve en slagvaardige aanpak van de problemen waar al die fantastische mensen mee te maken hebben in de weg. We zien en horen van onze partners dat veel mensen hierdoor ontmoedigd raken en het vertrouwen verliezen in de overheid en in de samenleving. Voor elk sectoraal probleem gaan, met de beste bedoelingen, de verschillende overheden aan de slag, maar creëren telkens weer eigen loket. De veelheid aan formulieren van deze loketten, waar vaak dezelfde vragen worden gesteld, verhogen de stress met het risico dat hulpvragers het opgeven.

Wij pleiten voor **pilots voor één integraal luisterloket in de wijk**, waar mensen laagdrempelig het gesprek kunnen aangaan, en die de intakefunctie van de huidige sectorale loketten digitaal gaat vervangen. Van mens tot mens. Zonder oordeel en onafhankelijk. In dit loket wordt echt geluisterd, blijft de hulpvrager eigenaar van zijn/haar probleem en wordt een passende oplossing gezocht, die past bij het complete plaatje. De onafhankelijke wijkwerker in dit loket is perfect op de hoogte van de sociale kaart en kent de kracht van elk initiatief in de wijk en de stad, vrijwillig, privaat of publiek en kan de beste match maken. En kan in dringende omstandigheden tot een bepaald budget zelf voorzieningen treffen.

De volgende criteria voor succes stellen wij met onze partners voor:

de hulpvrager blijft eigenaar

En blijft zo eigenaar van zijn/haar situatie, waarbij de wijkwerker hem/haar helpt een eigen pakket samen te stellen die een duurzaam toekomstperspectief genereert. Wijkwerkers zullen moeten worden opgeleid in het generatief luisteren.

laagdrempelig en onafhankelijk

Cruciaal is dat de wijkwerkers van het luisterloket onafhankelijk zijn en zonder 'last of ruggespraak' de beste match weten te maken met de bewoner. Daarvoor is het nodig dat een wijkwerker goed op de hoogte is van de meerwaarde van elke voorziening of hulpverlener en dus niet de voorkeur geeft aan initiatieven van een eigen organisatie. De wijkwerker doet maximaal beroep op de eigen veerkracht van de cliënt en gaat naast de hulpvrager staan. Van mens tot mens!

budget

Het luisterloket krijgt mogelijkheden om ook zelf de eerste nood te ledigen of om relatief beperkte noodvoorzieningen te treffen. Wanneer bijv. blijkt dat het overnemen van een beperkte schuld door de gemeente of het voorschieten van de kosten van een rijbewijs weer perspectief geeft dan pappen en nathouden, dan moet het luisterloket die ruimte hebben. Of het luisterloket een commerciële voorziening kan inkopen bij de sociale ondernemers in de wijk of de stad.

één (digitaal) intake formulier

Wanneer een passende match is gemaakt kan het luisterloket met één digitaal intakeformulier de voorzieningen ontsluiten die zijn afgesproken. Door een overeenkomst te sluiten met alle aangesloten partners van het luisterloket kan dit intakeformulier AVG-proof worden gedeeld. Zowel private initiatieven als Stichting Leergeld en Bugethulpmaatje tot publieke voorzieningen kunnen zich aansluiten bij het luisterloket, waarmee de intake wordt geïntegreerd.

korte lijnen met backoffice

Het luisterloket moet hulplijnen kunnen inroepen voor expertise of kunnen doorverwijzen naar specialistische backoffice loketten, die juridisch toegang hebben tot bijv. schuldsanering. Dit is nodig om een realistische match te kunnen maken.

Werkateliers aan het woord:

- » Integreer de tientallen centrale hulploketten naar de wijk
- » De mens weer centraal
- » Weg van de anonimiteit
- » Frontoffice in plaats van het doolhof aan voorzieningen
- » Schilderswijkmoeders en Infoplein Vreewijk goed voorbeeld van een luisterloket
- » Integraal maatwerk, een hulpvraag komt nooit alleen: passende hulp (armoede is meer dan een tekort aan geld)
- » Zien en gezien worden
- » Matchbureau zorg en welzijn kent het aanbod, kent de wijk en de mensen
- » Eerst de bedoeling, dan de regels
- » Best practices: servicepunt XL, wijkrechtspraak, integrale zorg,
- » Luisteren kan zoveel meer zeggen: actief, empathisch en generatief luisteren

4. Focus

Focus op groeikracht en veerkracht in de wijk en dat dan volhouden

We zijn op zoek naar nieuwe vormen voor een passende wijkaanpak. Want elke wijk heeft z'n eigen hartslag of DNA, zoals één van onze deelnemers zo mooi zei. Dat betekent dat je als overheid in sommige wijken fors moet investeren in en bouwen aan nieuwe initiatieven en meer wijkwerkers, terwijl in andere wijken het ecosysteem van de wijk gezond is en het er op neer komt om belemmeringen weg te nemen bij sommige initiatieven of nieuwe vraagstukken te agenderen in het bestaande netwerk.

Door te bouwen aan de groeikracht van de wijk ga je als overheid faciliteren en niet alleen op basis van eigen onderzoek en data sturen. Dit doe je bijvoorbeeld door initiatieven die het al meerdere jaren goed doen en een breed draagvlak hebben meerjarig een financiële basis geven. Of vrijwilligers en ervaringsdeskundigen te erkennen en op te leiden, zodat ze als freelancer of in dienst van een wijkbedrijf of stichting weer zelfvoorzienend worden. Dit vereist van de huidige wijkwerkers een houding van 'wat heb jij als initiatiefnemer nodig om je impact te vergroten?' in plaats van alleen zelf nieuwe initiatieven in de wijkmarkt te willen zetten.

Focus op **groeikracht** en veerkracht door in een **wijkinnovatiebedrijf**:

- te werken aan eigenaarschap
- wijkinitiatieven te koesteren en laten innoveren
- de overheidsinterventies te doseren
- de wijkinitiatieven te ontzorgen

Werkateliërs aan het woord:

- » Haal de wijk uit slachtofferschap, werk aan eigenaarschap
- » Leer de wijk vissen, eigenaarschap van de wijk
- » Verantwoordelijk maken/voelen voor eigen buurt & situatie
- » Meer zelfredzaamheid
- » Thuis in de wijk
- » Iedereen die wil leren heeft het recht om te leren (geld)
- » Carrière in de wijk door scholing en werk: perspectief creëren
- » Sociale netwerken mobiliseren (kinderen, jongeren, moeders)
- » Kwetsbare inwoners zijn geen probleem, maar hebben 'n probleem
- » Op tijd loslaten = ook veerkracht
- » Waardeer het MBO tech.
- » 44% éénuoudergezinnen, richt je bewust op deze groep

Werk aan eigenaarschap (leer ze vissen) en haal de wijk uit slachtofferschap

Wat gebeurt er wanneer je hoort dat je in een achterstandswijk woont of werkt. Dat heeft het gevolg dat bewoners apathisch worden en professionals met deze sombere mindset in de wijk werken. De wijk lijkt slachtoffer van het stelsel aan ongrijpbare problemen en berust daar in. We willen echter liever gaan werken aan het concept van een prachtwijk, waar de kansen centraal staan en bewoners die in actie willen komen steun krijgen om meters te maken. Zodanig dat dat ook anderen inspireert om in actie komen. Wijkwerkers gaan dan actieve buurtbewoners mobiliseren, empoweren en faciliteren. Waar mogelijk betrekken wijkwerkers ook (sociale) ondernemingen in de wijk bij de nieuwe wijkaanpak.

Koester de initiatieven in de wijk en laat ze innoveren

Bestaande initiatieven in de wijk moeten hard werken om in leven te blijven. En soms

Werkateliërs aan het woord:

- » Prachtwijk met veel culturen leven samen → taboes doorbreken
- » Omarm de blijvers in de wijk, die op eigen kracht zijn opgestaan en impact maken in de wijk
- » Vaak worstelen met tegenwerking van de gemeente
- » Je bent een rund wanneer je met lokale initiatieven stunt
- » Verniel als overheid geen mooie initiatieven
- » Help de initiatiefnemers beter te luisteren naar elkaar
- » Verbinding bevorderen tussen organisaties en partijen

worden door gewijzigd overheidsbeleid (landelijk of de centrale stad) verbindende initiatieven om zeep geholpen. Helaas horen we van veel partners dat ze eerder het gevoel hebben elk jaar opnieuw te moeten vechten om het initiatief financieel rond te krijgen, dan dat ze met waardering worden omarmd. We stellen daarom voor dat de overheid initiatieven meer dan nu koestert en daar waar ze nog aan effectiviteit kunnen winnen,

ondersteunt worden in hun innovatie. Doseer overheidsinterventies met de hartslag van de wijk

Omdat elke wijk z'n eigen hartslag is het van belang dat de wijkwerkers van de overheid daar fijngevoelig mee omgaan. Soms moet je als overheid alleen faciliteren (bestaande netwerken in de wijk laten groeien), soms moet je hard ingrijpen (bijv. bij ondermijnende criminaliteit), soms is beide nodig (bijv. jongeren perspectief bieden en harde grenzen stellen).

De rol van de wijkwerkers van de overheid moet dan groter worden naar het stadsbestuur en het management van de centrale stad. Dus geen uniforme wijkaanpak, maar een wijkaanpak op maat, waarbij de stadsdeeldirecteuren opdracht kunnen geven aan de centrale stad.

Werkateliërs aan het woord:

- » Veel geld in de bureaucratie
- » Met bestaande middelen meer doen
- » Kost tijd, nu te hoge omloopsnelheid van beleid
- » Kost lef, durf om te leren in pilots
- » Meer toewijding van het rijk en niet telkens een doekje voor het bloeden
- » Overheid faciliteert hierin de partners in de wijk
- » Samenwerken in het kansen pakken en begin met bemoeien vanuit de overheid
- » Overheid neemt initiatief (laat je tanden zien bij foute horeca of witwassen), maar laat op tijd los. Maak overheidsparticipatie de norm

Ontzorg de wijkinitiatieven

Veel initiatieven zijn vanuit een passie, doorleefde ervaring en betrokkenheid met de kwetsbare wijk van start gegaan. Deze startende wijkinitiatieven geven aan dat ze wel heel veel tijd kwijt zijn met het managen en besturen, organiseren van de administratieve taken en het financieel op orde krijgen van het initiatief. Het is voor de veerkracht in de wijk van belang om dit soort initiatieven ruimte te geven. Hierbij helpt het wanneer je een initiatief eerst ontzorgt en later leert op eigen benen te staan. Een onafhankelijk wijkinnovatiebedrijf zou deze taken kunnen oppakken. Dit bedrijf zou ook een marktplaats functie kunnen vervullen om nieuwe leefbaarheidsvragen en initiatiefnemers te matchen.

Werkateliers aan het woord:

- » Meer verbinding organiseren tussen bevolkingsgroepen, interculturele communicatie
- » Wijkwerkers: sociaal werkers, vrijwilligers, actieve bewoners & sociale ondernemers zijn onze frontliniewerkers
- » Weet elkaar te vinden en versterk elkaar

Good practice:

Het Wijkbedrijf Selwerd in de gemeente Groningen,
wijkbedrijfselwerd.nl .

Het wijkbedrijf is een plek waar de bewoners van Selwerd terecht kunnen om zichzelf, elkaar en de wijk vooruit te helpen. Wijkbewoners werken er voor en met elkaar aan allerlei activiteiten. Als vrijwilliger, participatiebaan of een betaalde baan. Het wijkbedrijf is het projectbureau van de wijk, de plek waar plannen van bewoners tot uitvoer kunnen worden gebracht. Ook Right to Challenge maakt onderdeel uit van dit concept.

5. Samen

Wijkalliantie integraal werken in kwetsbare wijken MET fantastische mensen.

Een kwetsbare wijk heeft te maken met een veelheid aan **probleemgebieden**, die op elkaar inwerken. Maar ook een rijke schakering aan initiatieven die met passie en impact het verschil maken. En wanneer je je verdiept in de **mensen** in een wijk zie je ook de talenten, kansen en mogelijkheden achter de zorgen en problemen waar ze mee te kampen hebben.

In alles blijkt dat de brede welvaartsbenadering van een wijk, waar economie, sociaal en leefomgeving elkaar versterken, tot een groter positief effect op de mensen in de wijk leidt.

Wonen in schimmelende huizen, maakt mensen ongezond en arm (door hogere energiekosten). Daarnaast verliezen bewoners het vertrouwen in de instituties als wooncorporatie en gemeente en is de bereidheid om mee te werken aan fysieke veranderingen laag.

“Waarom zou ik meewerken aan de energietransitie, wanneer mijn huurhuis tocht, het vocht in de muren zit en mijn vrouw daardoor longproblemen heeft gekregen?!”

— Bewoner Den Haag Mariahoeve

Het bouwen van woningen voor lage inkomensgroepen heeft een aanzuigende werking naar mensen met een problematisch verleden, zoals uitzichtloosheid, schulden en overlast.

En wanneer de directe omgeving niet groen en aantrekkelijk is ingericht en sociale voorzieningen in de directe nabijheid ontbreken die hen helpen om uit hun situatie te kunnen klimmen, leidt dat tot verloedering en vervuiling van de omgeving en een toename aan criminele activiteiten en geweld.

‘Pieter Tops: Je ziet dat de sluiting van drugspanen vaker wordt gecombineerd met een zoektocht om mensen die slachtoffer zijn te ondersteunen. Dan draait het niet alleen om de burgemeester, maar ook om de wethouder voor zorg of voor huisvesting.

Wij pleiten voor een **brede wijkalliantie**, waarbij alle betrokken partijen en een vertegenwoordiging van de inwoners, afspraken maken over het wat, wie, en hoe.

wat

Het begint met een gedragen integrale visie voor de wijk, de erkenning van de opgaven en het ontsluiten van de rijkdom aan diversiteit en talenten in de wijk die een deel van de oplossing brengen.

Vervolgens worden passend bij het DNA van de wijk oplossingsrichtingen gezocht met de partners van de alliantie. Wanneer er deskundigheid over een opgave ontbreekt in een bepaalde wijk, heeft het de voorkeur eerst uit andere gelijksoortige wijken expertise te betrekken.

wie

Benutten van de diversiteit aan fantastische initiatieven en mensen in de wijk. Elk mens, elk initiatief en elke organisatie heeft een meerwaarde. Het is de kunst deze meerwaarde expliciet te maken en zo effectiever in te zetten. Daarnaast wil je innoveren in de wijk en zullen bestaande en nieuwe initiatieven meebewegen met de veranderende vraagstukken in de wijk. De wijkalliantie kan zich laten adviseren en begeleiden door het **onafhankelijk wijkinnovatiebedrijf**.

De rol van de gemeente is afhankelijk van de “volwassenheid” van een wijk. Zoals eerder betoogd kan de rol van de gemeente en de opdracht naar welzijn groter worden, indien zij met de wijkalliantie besluiten extra initiatieven te ontwikkelen om deze opgaven aan te pakken.

hoe

Om de **integrale wijkalliantie** succesvol te maken is het volgende nodig:

- » Eigen budget (beheert door het wijkinnovatiebedrijf) om initiatieven te versterken of innovaties in gang te zetten
- » Geen zwaar overlegcircus, want initiatiefnemers in de wijk willen vooral gewoon hun werk doen en positieve impact maken op de wijk. Dat betekent dat de partners van de alliantie elkaar vooral ook het succes moeten gunnen.
- » Het wijkinnovatiebedrijf is de onafhankelijke facilitator van de wijkalliantie. Tegelijkertijd is de wijkalliantie opdrachtgever van het wijkinnovatiebedrijf.
- » De wijkalliantie (responsieve democratie) verbindt zich actief met de gemeenteraad (representatieve democratie), om politieke partijen te adviseren en om politieke partijen te betrekken bij de dilemma’s en (nieuwe) opgaven in de wijk.

Werkateliers aan het woord:

- » Bundel de geldstromen in de wijk (fondsen, bedrijven, overheden)
- » Wijkrechtbank
- » Wijk productiebureau
- » Er is geld genoeg, wervingskracht in de wijk vergroten: (adm.) ondersteuning en vaardigheden
- » Wijkinnovatiebudget
- » werk met een sociale kaart, welke sleutelfiguren op welk leefgebied. Inzicht!
- » Third places voor tussengroepen (= gemeenschapsvorming is de derde plaats de sociale omgeving die los staat van de twee gebruikelijke sociale omgevingen van thuis en de werkplek. Voorbeelden van derde plaatsen zijn omgevingen zoals kerken, cafés, clubs, openbare bibliotheken, boekhandels of parken.)
- » Creëer vrijplaatsen
- » Marktplaats voor wijkpartners
- » Right to Challenge
- » Wijkallianties (vgl WAP's Vogelaar), Sociaal contract, meerjarige afspraken integraal en levensloopgericht, waarbij inwoners meedoen in de uitvoering
- » Brede welvaart, één verhaal, één visie voor 'n leefbare wijk, sociaal, fysiek en wijkeconomie en social return
- » DNA van elke wijk is anders
- » Participatieniveau 4: meebeslissen
- » Nieuwe vormen van participatie, zodat nieuwe bewoners ook meebeslissen
- » Verleiden is meer draagvlak
- » Aanstellen wijkambassadeurs
- » Meer ruimte voor wijkinitiatieven
- » Frontliniewerkers met regiemacht en budget
- » Coalitie Laak, Allianties, Manifest van de wijk: verdelen van het werk en het budget, benoem rol en inzet per partner
- » Toewijzen wijkbudget
- » Integraal perspectief en een meerjarige aanpak
- » Kom van de eilandjes af
- » Partnerschap bewoner en ambtenaar
- » Duidelijke afspraken tussen overheid en partners
- » Adviserende rol wijkorganisatie
- » Inventarisatie de verschillend behoeften in de wijk
- » Sociale ondernemers betrekken bij projecten (via de taskforce?)
- » Erken laaggeletterdheid als barrière
- » MVO bijv. NV Zeedijk
- » Geef de wijk een centrale rol bij het integraal bouwen aan een leefbare wijk: economie, sociaal en leefomgeving
- » Sectorale initiatieven van de centrale stad, worden door de wijk in deze brede context geplaatst
- » Versterk de kracht van de (sociale) ondernemers in de wijk
- » Basisinkomen
- » Sociaal return
- » Huis in de wijk, eetgelegenheden
- » Diversiteit en inclusiviteit benutten in de wijk
- » Cultuur en groen als bindmiddel

Onderzoeksaanbevelingen

1. Pilots luisterloket

Er zijn al veel goede aanzetten die lijken op een luisterloket.

Dit onderzoek zal zich richten op het verzamelen van goede praktijkvoorbeelden en het gedurende twee jaar volgen van brede luisterloketten die als pilot een stap verder willen gaan. Om het beste te kunnen vergroten en te leren van het falen.

Om de pilots te kunnen starten stellen wij voor dat het rijk 50% subsidie geeft voor het opzetten en inrichten van het brede luisterloket. Het gehele onderzoek vindt plaats in opdracht van het rijk in overeenstemming met de andere decentrale partners.

2. Follow the money, analyse en herschikken

a. Een brede financieel economische analyse van het geld dat betrekking heeft op de mensen in de wijk. Dit keer gaat het om de geldstromen, zoals die van zorgverzekeraars en zorgverleners, de totale schuldenfabriek, uitkeringen en toeslagen, aanpak criminaliteit en overlast.

b. Een herschikking van dit financiële systeem door meer aandacht te geven aan bijvoorbeeld maatschappelijke kostenreductie, preventie en vroegsignalering en alternatieve schuldenaanpak.

3. Taskforce wijkaanpak

Met een taskforce wijkaanpak verwachten we de veerkracht in de wijk te kunnen vergroten voor hetzelfde geld. Het onderzoek is ondersteunend aan de taskforce, om de feiten boven tafel te krijgen naar de kosteneffectiviteit van het werk. De scope strekt zich uit tot alle gemeentelijke diensten die betrekking hebben op de sociale-economische- en welzijnspositie van de mensen in de wijk. Het boven tafel krijgen van kostenbesparingen door een integrale aanpak en het eigenaarschap bij de inwoner houden zijn onderwerp van dit onderzoek.

Wij stellen voor dat het rijk naast het onderzoek het modereren en begeleiden van de 20 taskforces door een onafhankelijke strateeg gedurende een periode van twee jaar financiert.

4. Pilots wijkinnovatiebedrijf

Een onafhankelijk wijkinnovatiebedrijf maakt het mogelijk dat de kracht in de wijk ten volle wordt ingezet. Maatschappelijke ondernemers en nieuwe initiatieven in de wijk worden ondersteund. Wanneer de overheid een interventie in de wijk wil doen, geeft het het wijkbedrijf het recht om uit te dagen met een betere of goedkopere oplossing te komen.

Het onderzoek richt zich op het twee jaar volgen van de

Om de pilots te kunnen starten stellen wij voor dat het rijk 50% subsidie geeft voor het opzetten en inrichten van wijkinnovatiebedrijven. Het gehele onderzoek vindt plaats in opdracht van het rijk in overeenstemming met de andere decentrale partners.

5. Effectiviteit van de wijkaanpak, lerend leren

Vergelijkend onderzoek naar opvattingen bij politici, ambtenaren, bestuurders, frontliniewerkers en bewoners over wat werkt in de wijk of buurt.

De achterliggende gedachte is dat de opvattingen over wat een effectieve wijkaanpak is ver uit elkaar liggen. Het onderzoek zal deels kwantitatief zijn (steekproef) en deels kwalitatief (interviews). Op basis van dit onderzoek kunnen aanbevelingen gedaan worden hoe de dialoog tussen deze groepen gefaciliteerd kan worden, zodat er beter gecommuniceerd wordt.

6. “Mens wat woon je” scorekaart

De komende jaren moeten enorme hoeveelheden woningen gebouwd worden. En zo snel mogelijk. Maar wonen is niet alleen stenen stapelen er wonen mensen in. Deze grote woningbouwopgave is een uitgelezen kans om ook te investeren in de sociaal maatschappelijke functie van de wijk, voor een toekomstbestendige leefomgeving (klimaat, natuur en energie) en voor economische vitaliteit van de wijk. Met het inrichten van nieuwe wooneenheden in de wijken volgens het concept van de brede welvaart zorgen we dat de kosten in de toekomst beperkt blijven en de leefbaarheid van de hele wijk een impuls krijgt.

Wij stellen voor dat het onderzoek een database gaat vullen met woningbouwprojecten en deze laten scoren op brede welvaart. Daarnaast zullen de onderzoekers en gebiedsstrategen proactief aanbevelingen doen om de score zo hoog mogelijk te krijgen bij voorgenomen woonprojecten. De provincies stellen wij voor hierover de regie te laten voeren. Voor het ontwikkelen van een gedragen en bruikbare scorekaart is rijks geld nodig.

7. Coherente wet- en regelgeving

Regelgeving die gaat over kwetsbare inwoners is ingewikkeld en versnipperd. De Nationale Ombudsman heeft het een doolhof van bureaucratie genoemd.

Een onderzoek naar vereenvoudiging, toegankelijkheid & integratie van de regelgeving moet er toe leiden dat kwetsbare inwoners beter geholpen worden.

Dit onderzoek zal in samenhang met het Luisterloket kunnen plaatsvinden.

8. Economie van de wijk

Twee invalshoeken zijn in dit onderzoek relevant.

- a. Hoe kan de economie van de wijk beter worden benut voor de wijk en de stad.

De ondernemers van de wijk kun je effectief inzetten om tot passende oplossingen in de wijk te komen. Het voordeel is dat je ondernemers dan kunt vragen om betrokken raken bij de wijk en met social return bijv. stageplaatsen beschikbaar stellen of re-integratie kandidaten een kans te geven.

- b. Welke ondernemingen wil je aantrekken in de stad om de laag opgeleide baanlozen in de stad weer een kans te geven. Nu zit er nog een grote kloof tussen de economische ambities van de steden, die veelal eenzijdig focussen op kennisintensieve bedrijven en daardoor geen banen opleveren voor baanlozen in de stad.

Wij stellen voor dat vanuit dit perspectief een economische analyse wordt uitgevoerd, met als uitgangspunt dat 75 % van de baanlozen in hun eigen stad werk vinden.

**een leefbare stad.
dat werkt wel.**